

1 Onko asia välttämättä vietävä tuomioistuimeen vai onko olemassa muita vaihtoehtoja?

Oikeusriitoja voidaan ratkaista tuomioistuinmenettelyn lisäksi tuomioistuinten ulkopuolella.

Tuomioistuimen ulkopuolella riitoja voidaan ratkaista esimerkiksi **sovittelumenettelyssä**. Sovittelumenettely on vapaaehtoisuuteen perustuva mahdollisuus ratkaista riita tuomioistuimen ulkopuolella riippumattoman ja puolueettoman sovittelijan avulla. Sovittelija auttaa osapuolia löytämään ratkaisun.

Sovittelumenettelyssä käydyt keskustelut ovat luottamuksellisia, eikä sovittelija saa ohjata sovittelun kulkua tavalla, josta voisi saada sellaisen käsityksen, että sovittelijalla olisi valta tehdä päätöksiä. Sovittelijana voi toimia notaari, valantehnyt asianajaja tai muu osapuolten nimeämä luonnollinen henkilö, joka voi toimia oikeushenkilön kautta (esimerkiksi vakuutusyhtiön sovitteluelimessä toimivat sovittelijat Viron vakuutusyriyten liiton (*Eesti Kindlustusseltside Liit*) ja Viron liikennevakuutusrahaston (*Eesti Liikluskindlustuse Fond*) kautta). Sovitteluelin on valtion- tai paikallishallinnon yksikkö, esimerkiksi tekijänoikeuslautakunta (*autorõiguse komisjon*). Sovittelijan välityksellä käydyssä sovittelumenettelyssä tehty sopimus on laissa säädetyin edellytyksin täytäntöönpanoasiakirja, jos tuomioistuin on julistanut sen täytäntöönpanokelpoiseksi, ja sen pakkotäytäntöönpanoa varten voi kääntyä haastemiehen puoleen. Jos sovittelijana on notaari tai valantehnyt asianajaja, notaari voi rahavaatimuksen tai muun kuin rahavaatimuksen osalta – jos rahavaatimuksen suhteen päästään sopuratkaisuun – vahvistaa sopimusosapuolten pyynnöstä sopimuksen, jossa määrätään välittömästi pakkotäytäntöönpanosta.

Tällaisessa tapauksessa tuomioistuimen ei tarvitse julistaa sopimusta täytäntöönpanokelpoiseksi. Sovitteluelimen vahvistama sopimus on täytäntöönpanokelpoinen, eikä tuomioistuimen tarvitse julistaa sitä täytäntöönpanokelpoiseksi. Myös **väl miesmenettely** on keino riitojen ratkaisemiseen. Koska väl miesoikeuden kokoonpanosta päättävät osapuolet, ne voivat olla varmoja väl miesien tiedoista, kokemuksista ja puolueettomuudesta. Lisäksi osapuolilla on oikeus valita menettelyn kieli, sovellettava laki ja menettelysäännöt. Väl miesoikeus voidaan koota tapauskohtaisesti, tai se voi olla pysyvästi toimiva. Pysyvä väl miesoikeutena toimii Virossa notaari liiton väl miesoikeus (*Notarite Koja vahekohus*). Rajat ylittävään taloudelliseen toimintaan liittyvien riitojen ratkaisussa käytetään usein **Viron kaupapakamarin väl mieslautakuntaa** (*Eesti Kaubandus-Tööstuskoja (EKTk) arbitraažikohus*). Virossa toimivan pysyvän väl miesoikeuden päätöstä pidetään Virossa täytäntöönpanoperusteena, joten tuomioistuimen ei tarvitse julistaa sitä täytäntöönpanokelpoiseksi. Kun kyseessä on muun väl miesoikeuden, kuten tilapäisen väl miesoikeuden, päätös tai toisen maan väl miesoikeuden päätös, tuomioistuimen pitää pakkotäytäntöönpanoa varten julistaa se ensin täytäntöönpanokelpoiseksi. Väl mies- ja sovittelumenettelyjen lisäksi on olemassa eräitä lautakuntia, joissa voidaan ratkaista riitoja menemättä tuomioistuimeen.

Esimerkiksi työriidoissa tällaisena lautakuntana toimii **työtuomioistuin** (*töövaidluskomisjon*). Työtuomioistuin on tuomioistuimen ulkopuolinen riippumaton elin, joka ratkaisee yksittäisiä työriitoja. Asian voi panna vireille joko työntekijä tai työnantaja. Kun kyseessä on työriidan ratkaiseminen työtuomioistuimessa, sovelletaan **yksittäisen työriidan ratkaisemista koskevaa lakia** (*individuaalse töövaidluse lahendamise seadus*). Asian käsittelystä työtuomioistuimessa ei peritä valtion käsittelymaksua. Työtuomioistuin käsittelee kaikkia työsuhteista johtuvia riita-asioita. Rahavaateiden osalta saatavan määrä on perusteltava eikä työtuomioistuimen käytölle ole rajoituksia. Työtuomioistuimelle tehtävässä hakemuksessa on esitettävä riidan kannalta merkitsevät tosiseikat.

Esimerkiksi työsopimuksen irtisanomista riitautettaessa on mainittava irtisanomispäivä ja irtisanomisen syy. Hakemuksessa tulee kuvata, millaisesta erimielisyydestä on kyse eli mitä työntekijä tai työnantaja on jättänyt tekemättä tai tehnyt lainvastaisesti. Hakemukseen on liitettävä kuvattuja seikkoja tukevat todisteet (esimerkiksi työsopimus, työntekijän ja työnantajan väliset sopimukset tai kirjeenvaihto). Siinä voi myös esittää viittauksia muihin todisteisiin ja todistajiin. Jos hakemuksen tekijä katsoo tarpeelliseksi kutsua käsitteelyyn vaatimuksensa tueksi todistajan, hakemuksessa on oltava todistajan nimi ja osoite. Työtuomioistuimen voimaantullutta päätöstä pidetään täytäntöönpanoperusteena, ja sen pakkotäytäntöönpanoa varten on käännettävä haastemiehen puoleen. Työtuomioistuin voi tiettyissä olosuhteissa todeta päätöksensä välittömästi täytäntöönpanokelpoiseksi. Jos osapuoli ei hyväksy työtuomioistuimen päätöstä, se voi nostaa saman työriidan osalta kanteen käräjäoikeudessa (*maakohus*) kuukauden kuluessa siitä päivää seuraavasta päivästä, jona sai jäljennöksen päätöksestä. Tällöin työtuomioistuimen päätös ei tule voimaan.

Kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisestä sopimuksesta johtuvat vaatimukset on mahdollista ratkaista **kuluttajavalituslautakunnassa** (*tarbijakaebuste komisjon*). Kuluttajariitojen ratkaisuun kuluttajavalituslautakunnassa sovelletaan **kuluttajansuojalakia** (*tarbijakaitseseadus*). Kuluttajariitalautakunta ratkaisee kuluttajan ja myyjän välisestä sopimuksesta johtuvia kuluttajan vireille panemia kuluttajariita-asioita, jotka voivat olla kansallisia tai rajat ylittäviä ja joissa yhtenä osapuolena on Viroon sijoittautunut myyjä. Kuluttajavalituslautakunta voi ratkaista myös riidat, jotka liittyvät viallisesta tuotteesta johtuviin vahinkoihin, jos vahinko voidaan määritellä. Jos vahingon on todettu tapahtuneen mutta vahingon suuruutta ei voida täsmällisesti määritellä (kun kyse on esimerkiksi aineettomasta tai tulevaisuudessa aiheutuvasta vahingosta), vahingon suuruuden vahvistaa tuomioistuin. Kuluttajavalituslautakunta ei ratkaise riitoja, jotka liittyvät ei-taloudellisen yleistä etua koskevan palvelun tarjoamiseen, julkisoikeudellisten oikeushenkilöiden tarjoamaan koulutukseen tai terveydenhuollon ammattihenkilön potilaalle antamaan terveyspalveluun potilaan terveydentilan arvioimiseksi, ylläpitämiseksi tai palauttamiseksi, mukaan lukien lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden määrääminen, toimittaminen ja tarjoaminen. Lautakunta ei käsittele riita-asiaa, jos vahingonkorvausvaatimus johtuu kuolemantapauksesta, ruumiinvammasta tai terveyshaitasta. Sen toimivaltaan eivät myöskään kuulu riita-asiat, joiden ratkaisemisesta säädetään muissa laeissa. Tällaiset riidat ratkaistaan toimivaltaisessa elimessä tai tuomioistuimessa (esimerkiksi asunnon vuokrasopimusta koskeva riita voidaan ratkaista tuomioistuimen lisäksi huoneenvuokralautakunnassa). Kuluttajan tekemä hakemus käsitellään ja riidanratkaisumenettelyn tulos annetaan osapuolille tiedoksi 90 päivän kuluessa hakemuksen käsitteelyyn ottamisesta. Määräaika voidaan monimutkaisissa tapauksissa pidentää. Kuluttajavalituslautakunnan päätös on pantava täytäntöön 30 päivän kuluessa siitä päivästä seuraavasta päivästä, jona päätös julkaistaan kuluttajansuojaviraston (*Tarbijakaitsesamet*) verkkosivulla, jollei päätöksessä mainita muuta määräaika. Kuluttajansuojaviraston verkkosivulla julkaistaan luettelo elinkeinonharjoittajista, jotka eivät ole noudattaneet lautakunnan päätöksiä. Kyseessä ovat päätökset, joilla ei ole täytäntöönpanoperustetta eli joiden täytäntöönpanemiseksi ei voida kääntyä haastemiehen puoleen. Elinkeinonharjoittaja poistetaan luettelosta, jos hän ryhtyy noudattamaan lautakunnan päätöstä tai kun hänen nimensä on ollut luettelossa yli 12 kuukautta. Jos osapuoli ei hyväksy lautakunnan päätöstä eikä noudata sitä, se voi nostaa samasta asiasta kanteen käräjäoikeudessa. Elinkeinonharjoittajan on ilmoitettava kuluttajansuojavirastolle kirjallisesti, että hän noudattaa päätöstä tai on kääntynyt käräjäoikeuden puoleen. Ilmoituksessa on oltava mukana jäljennös käräjäoikeudessa nostetusta kanteesta. Myös kuluttajansuojavirastolla on oikeus kuluttajan suostumuksella viedä riita tämän edustajana käräjäoikeuteen, jos elinkeinonharjoittaja ei ole noudattanut lautakunnan päätöstä ja riita on lain tai muun säädöksen soveltamisen tai kuluttajien yhteisen edun kannalta merkittävä.

Asunnon vuokrasopimusta koskeva riita voidaan ratkaista tuomioistuimen lisäksi **huoneenvuokralautakunnassa**. Huoneenvuokra-asioita koskevien riitojen ratkaisemisesta huoneenvuokralautakunnassa säädetään [huoneenvuokra-asioita koskevien riitojen ratkaisemisesta annetussa laissa](#) (*Üürivaidluse lahendamise seadus*). Huoneenvuokralautakunta käsittelee vain sellaisia riita-asioita, joihin liittyvä rahasaatava on enintään 3 200 euroa. Huoneenvuokralautakunnan voi perustaa paikallisviranomaisen yksikkö, ja se ratkaisee alueellaan sijaitsevien asuntojen vuokraukseen liittyviä riitoja. Virossa on huoneenvuokralautakunta ainoastaan Tallinnassa. Huoneenvuokralautakunnalle jätettävässä hakemuksessa on esitettävä hakijan vaatimus ja siihen liittyvät tosiseikat. Siihen on myös lisättävä vuokrasopimus, hakemuksessa esitettyjä väitteitä tukevat todisteet ja muut asiakirjat. Työtuomioistuimen voimaantullutta päätöstä pidetään täytäntöönpanoperusteena, ja sen pakotäytäntöönpanoa varten on käännytävä haastemiehen puoleen. Jos osapuoli ei hyväksy huoneenvuokralautakunnan päätöstä, se voi nostaa saman riidan osalta kanteen käräjäoikeudessa 20 päivän kuluessa sitä päivää seuraavasta päivästä, jona sai päätöksen tiedoksi. Tällöin huoneenvuokralautakunnan päätös ei tule voimaan. Kun riidan ratkaisemiseksi käännytään edellä mainittujen lautakuntien puoleen, kyse ei ole pakollisesta esitutkinnasta. Toisin sanoen jos osapuolet eivät halua tai voi ratkaista riitaa tuomioistuimen ulkopuolella, se voidaan antaa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Samaa vaatimusta ei voida käsitellä yhtä aikaa tuomioistuimessa ja riita-asian käsittelemisen osalta pätevässä tuomioistuimen ulkopuolisessa lautakunnassa.

2 Onko asian vireillepanolle jokin määräaika?

Yksityisoikeudellisissa suhteissa pätee tahdonautonomian periaate. Se tarkoittaa, että velkojalla on oikeus päättää, milloin hän vaatii saataviaan velalliselta. Velallisella on oikeudellisen selkeyden ja oikeusrauhan nimissä mahdollisuus vedota vaatimuksen vanhentumiseen, jos velkoja ei ole esittänyt vaatimustaan tietyssä määräajassa. Tuomioistuin tai muu riitojenratkaisuelin ottaa vaatimuksen vanhentumisen huomioon vain velallisen pyynnöstä. Näin ollen velkojan vaatimus ei raukea vanhentumisaajan päätyttyä, mutta jos vaatimus on vanhentunut ja velallinen vetoaa siihen, tuomioistuin ei käsittele asiaa eikä anna vaatimuksen osalta asiaratkaisua. Liiketoimeen liittyvän vaatimuksen vanhentumisaika on kolme vuotta. Liiketoimeen liittyvän vaatimuksen vanhentumisaika on kymmenen vuotta, jos velallinen on rikkonut velvollisuuttaan tahallisesti. Kun vaatimukset liittyvät kiinteistön omistusoikeuden siirtämiseen, kiinteistä rajoittavaan esineoikeuteen, esineoikeuden luovuttamiseen tai lopettamiseen tai esineoikeuden sisällön muuttamiseen, vanhenemisaika on kymmenen vuotta. Lainsäädäntöön perustuvan vaatimuksen vanhentumisaika on kymmenen vuotta vaatimuksen erääntymispäivästä, jollei laissa toisin säädetä. Vahingonkorvausvastuuseen perustuvasta tapahtumasta johtuvan vaatimuksen vanhentumisaika on kolme vuotta ajankohdasta, jona vahinkoa kärsinyt henkilö sai tiedon tai jona hänen olisi pitänyt saada tieto vahingosta ja siitä vastuussa olevasta henkilöstä. Perusteettomaan etuun perustuvan vaatimuksen vanhentumisaika on kolme vuotta ajankohdasta, jona vaatimuksen esittäjä sai tietää tai hänen olisi pitänyt saada tietää perusteettomasta edusta. Kun kyseessä on toistuva velvollisuus, vanhentumisaika on jokaisen yksittäisen velvollisuuden osalta kolme vuotta riippumatta siitä, mikä on vaatimuksen oikeusperusta – pois lukien lapsen elatusvelvollisuuden täyttämistä koskevan vaatimuksen vanhentumisaika. Jos lapsen elatusvelvollisuus vaaditaan täytettäväksi elatusavun maksamisena, sen vanhentumisaika on jokaisen yksittäisen velvollisuuden osalta kymmenen vuotta. Omistusoikeuteen perustuvan takaisinsaantivaatimuksen ja perhe- tai perintöoikeudesta johtuvan vaatimuksen vanhentumisaika on 30 vuotta sen erääntymispäivästä, jollei laissa toisin säädetä. Omistusoikeuteen perustuva takaisinsaantivaatimus luvattoman haltijan suhteen ei vanhene.

Tietyille työsuhteisiin liittyville vaatimuksille on vahvistettu vanhentumisaika, johon mennessä asia on saatettava tuomioistuimeen. Esimerkiksi vaatimus, joka koskee työsuhteeseen perustuvien oikeuksien tunnustamista tai rikottujen oikeuksien suojaamista, on esitettävä työtuomioistuimelle tai saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi neljän kuukauden kuluessa. Kanteen tai hakemuksen työsopimuksen irtisanomisen kumoamiseksi voi esittää työtuomioistuimelle 30 kalenteripäivän kuluessa irtisanomisilmoituksen vastaanottamisesta. Työntekijä voi 30 kalenteripäivän kuluessa irtisanomisilmoituksen vastaanottamisesta esittää kanteen tuomioistuimelle tai hakemuksen työtuomioistuimelle hyvän tavan vastaisen irtisanomisen riitauttamiseksi, lukuun ottamatta tapauksia, joissa työnantaja on sanonut sopimuksen irti, koska työntekijä on rikkonut työsopimusta. Palkkavaatimuksen esittämisen määräaika on kolme vuotta.

3 Onko asia vietävä tuomioistuimeen juuri tässä jäsenvaltiossa?

Se, milloin asia voidaan käsitellä virolaisessa tuomioistuimessa, määräytyy kansainvälistä toimivaltaa koskevien säännösten mukaan. Asia kuuluu virolaiselle tuomioistuimelle, jos se voi ottaa asian käsiteltäväkseen toimivaltaa koskevien säännösten mukaisesti tai toimivaltaa koskevan sopimuksen nojalla eikä lainsäädännöstä tai kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu. Kansainvälinen toimivalta ei ole yksinomainen, jollei laissa tai kansainvälisessä sopimuksessa toisin määrätä. Viron [siviiliprosessilain](#) (*tsiviilikohtumenetluse seadustik*) kansainvälistä toimivaltaa koskevia säännöksiä sovelletaan siltä osin kuin ei toisin säädetä kansainvälisessä sopimuksessa tai seuraavissa Euroopan unionin asetuksissa:

tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1215/2012

tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003

toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annettu neuvoston asetus (EY) N:o 4/2009

toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöön otosta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 650/2012

eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräysmenettelyn käyttöön ottamisesta rajat ylittävää velkojen perintää varten siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 655/2014.

4 Mihin tuomioistuimeen minun on vietävä asia tässä jäsenvaltiossa, kun otetaan huomioon oma kotipaikkani ja vastapuolen kotipaikka ja muut kanteeni käsittelypaikkaan vaikuttavat tekijät?

Yleisen toimivallan perusteella määräytyy tuomioistuin, jossa voi nostaa henkilöitä vastaan kanteita ja toteuttaa muita tiettyyn henkilöön kohdistuvia prosessitoimia, jos lainsäädännössä ei ole säädetty, että kanteen voi nostaa tai prosessitoimia toteuttaa muussa tuomioistuimessa.

Erityisen toimivallan perusteella määräytyy tuomioistuin, jossa voi yleisen toimivallan mukaan määräytyvän tuomioistuimen ohella nostaa henkilöitä vastaan kanteita ja toteuttaa muita henkilöihin kohdistuvia prosessitoimia.

Yksinomaisen toimivallan perusteella määräytyy se ainoa tuomioistuin, jonka puoleen voi kääntyä tietyn siviiliasian ratkaisemiseksi. Hakemusasioissa toimivalta on yksinomainen, jollei laissa toisin säädetä.

Pääsäännön mukaan määräytyvän toimivallan perusteella kanne luonnollista henkilöä vastaan nostetaan tämän asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa, ja kanne oikeushenkilöä vastaan nostetaan tämän sijaintipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos luonnollisen henkilön asuinpaikka ei ole tiedossa, kanteen voi nostaa tämän viimeisimmän tiedossa olevan asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Jos asia ei kuulu yleissäännön mukaisesti virolaiselle tuomioistuimelle tai jos toimivaltaisuutta ei ole mahdollista varmistaa eikä kansainvälisestä sopimuksesta tai säädöksestä muuta johdu, asian käsittelee Harjun käräjäoikeus (*Harju Maakohus*) sillä edellytyksellä, että kansainvälisen sopimuksen mukaan asia on ratkaistava Virossa kantaja on Viron kansalainen tai asuu Virossa eikä hänellä ole mahdollisuutta puolustaa oikeuksiaan toisessa maassa eikä häneltä voida sitä odottaa asia liittyy jostakin muusta syystä läheisesti Viroon eikä kantajalla ole mahdollisuutta puolustaa oikeuksiaan toisessa maassa eikä häneltä voida sitä odottaa. Harjun käräjäoikeus käsittelee asian myös, jos asia kuuluu virolaiselle tuomioistuimelle mutta ei ole mahdollista määrittää, mikä virolainen tuomioistuin on asiassa toimivaltainen. Tämä pätee myös, jos Viron toimivallasta on sovittu täsmentämättä, mikä tuomioistuin on toimivaltainen.

Yksinomaisen (pakollisen) toimivallan nojalla esitetään kiinteistön sijaintipaikan perusteella kanne, joka liittyy johonkin seuraavista:

kiinteistön omistusoikeuden, rajoitetun esineoikeuden tai muun kiinteistöön liittyvän esineoikeuden tai sen puuttumisen toteaminen tai muu vaatimus, joka koskee esineoikeutta kiinteään omaisuuteen

kiinteistön rajojen määrittäminen tai kiinteistön jakaminen

kiinteistön hallussapidon suoja

kiinteistön omistuksesta johtuva esineoikeuteen liittyvä vaatimus

kiinteistöön liittyvä täytöntöönpanovaatimus

kiinteistön vuokrasopimuksesta tai muusta kiinteistön käyttöön liittyvästä velvoiteoikeudellisesta sopimuksesta tai sen voimassaolosta johtuva vaatimus.

Rasiteoikeutta tai etuosto-oikeutta koskeva kanne nostetaan rasitteellisen kiinteistön sijaintipaikan mukaan määräytyvän tuomioistuimen perusteella.

Yksinomaisen (pakollisen) toimivallan nojalla kanne, jolla haetaan kohtuuttomasti haittaavan vakioehdon soveltamisen lopettamista tai sitä, että ehdon suositteleva lopettaa ja peruuttaa sen suosittelemisen, nostetaan vastaajan liiketoimipaikan tai sen puuttuessa vastaajan kotipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos vastaajalla ei ole Virossa liiketoimi-, asuin- eikä kotipaikkaa, kanne nostetaan siinä tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä vakioehtoja käytettiin.

Yksinomaisen toimivallan nojalla kanne oikeushenkilön elimen tekemän päätöksen mitättömäksi tai pätemättömäksi julistamiseksi nostetaan oikeushenkilön kotipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Virolainen tuomioistuin voi ratkaista avioliittoasian, jos

ainakin toinen puolisoista on Viron kansalainen tai oli Viron kansalainen avioliiton solmimishetkellä

kummankin aviopuolison asuinpaikka on Virossa

toisen aviopuolison asuinpaikka on Virossa, pois luettuina tapaukset, joissa tehtävää päätöstä ei ilmeisesti tunnustettaisi niissä maissa, joiden kansalaisia aviopuoliset ovat.

Kun kyseessä on virolaisessa tuomioistuimessa ratkaistava avioliittoasia, kanne nostetaan yksinomaisen toimivallan nojalla aviopuolisojen yhteisen asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos sellaista ei ole, kanne nostetaan vastaajan asuinpaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos vastaajan asuinpaikka ei ole Virossa, kanne nostetaan puolisojen yhteisen alaikäisen lapsen asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos yhteistä alaikäistä lasta ei ole, kanne nostetaan kantajan asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Kun poissa olevalle henkilölle on katoamisen vuoksi tämän tietämättä vahvistettu omaisuuden hukkaamiskielto, kun vajaavaltaiselle henkilölle on määrätty holhooja tai kun henkilö on määrätty vankeusrangaistukseen, heitä vastaan voi nostaa avioerokanteen hakijan asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Virolainen tuomioistuin voi ratkaista isyysasian, jos ainakin yksi asianosaisista on Viron kansalainen tai jos ainakin yhden asianosaisen asuinpaikka on Virossa. Virolaisessa tuomioistuimessa ratkaistavassa isyysasiassa kanne nostetaan lapsen asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa yksinomaisen toimivallan nojalla. Jos lapsen asuinpaikka ei ole Virossa, kanne nostetaan vastaajan asuinpaikan mukaan. Jos vastaajan asuinpaikka ei ole Virossa, kanne nostetaan kantajan asuinpaikan mukaan. Edellä esitettyä sovelletaan myös elatusasioihin.

Erityisen toimivaltaperusteiden nojalla voi nostaa luonnollisen henkilön omaisuuden kohdistuvan kanteen myös tämän oleskelupaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa, jos kyseinen henkilö oleskelee siellä pidempään työ- tai palvelussuhteen, opintojen tai muun vastaavan syyn vuoksi. Vastaajan taloudelliseen tai ammatilliseen toimintaan liittyvän kanteen voi nostaa myös tämän liiketoimipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jäsenyyteen pohjautuva oikeushenkilö (myös yhtiö) tai sen jäsen, osakas tai osakkeenomistaja voi erityisen toimivaltaperusteiden nojalla nostaa jäsenyydestä tai osakkuudesta johtuvan kanteen oikeushenkilön jäsentä, osakasta tai osakkeenomistajaa vastaan myös oikeushenkilön kotipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Jos asianomaisen henkilön asuin- tai kotipaikka on ulkomailla, häntä vastaan voi erityisen toimivaltaperusteiden nojalla nostaa omaisuuden kohdistuvan kanteen vaatimuksen kohteena olevan omaisuuden tai henkilön muun omaisuuden sijaintipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos omaisuus on kirjattu julkiseen rekisteriin, tällaisen kanteen voi nostaa asianomaisen rekisterin sijaintipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos omaisuus on velvoiteoikeutta koskeva vaatimus, tällaisen kanteen voi nostaa velallisen asuin- tai kotipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos vaatimuksen vakuutena on omaisuus, kanteen voi nostaa myös omaisuuden sijaintipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Saatavan takaisinperintää koskevan kanteen, jossa vaatimuksen vakuutena on kiinnitys tai vaatimukseen liittyy rasiteoikeus tai joka koskee muuta tällaista vaatimusta, voi nostaa myös kiinteistön sijaintipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa, jos velallinen on myös kiinnitetyn tai rasitteellisen kiinteistön omistaja.

Kanteen, joka johtuu kiinteistön omistukseen liittyvistä oikeudellisista suhteista, voi erityisen toimivaltaperusteiden nojalla nostaa asunnonomistajaa vastaan myös siinä tuomioistuimessa, joka määräytyy asianomaisen kiinteistön sijaintipaikan perusteella.

Sopimuksesta johtuvan kanteen tai sopimuksen mitättömäksi julistamista koskevan kanteen voi erityisen toimivaltaperusteiden nojalla nostaa myös asianomaisen sopimuksen mukaisen velvollisuuden täyttämisen perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Kuluttaja voi nostaa kanteen, joka johtuu **velvoiteoikeuslain** (*võlaõigusseadus*) 35, 46 ja 52 §:ssä, 208 §:n 4 momentissa, 379 ja 402 §:ssä, 635 §:n 4 momentissa ja 709, 734 ja 866 §:ssä säädetyistä sopimuksesta tai suhteesta taikka muusta Virossa sijaitsevan tai Virossa toimipaikkaansa pitävän yrittäjän kanssa tehdystä sopimuksesta, myös oman asuinpaikkansa perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Tätä ei sovelleta kuljetussopimuksesta johtuviin kanteisiin.

Vakuutuksenottaja, edunsaaja tai muu henkilö, jolla on oikeus vakuutus sopimuksen nojalla vaatia vakuutuksenantajalta velvollisuuden täyttämistä, voi erityisen toimivaltaperusteiden nojalla nostaa vakuutus sopimuksesta johtuvan kanteen vakuutuksenantajaa vastaan oman asuin- tai kotipaikkansa perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Kun kyseessä on vastuuvakuutus, rakennusta tai kiinteistöä koskeva vakuutus tai rakennuksen ja kiinteistön vakuuttaminen yhdessä irtaimen omaisuuden kanssa, kanteen vakuutuksenantajaa vastaan voi erityisen toimivaltaperusteiden nojalla nostaa myös vahingon aiheuttaneen teon tekopaikan, vahingon aiheuttaneen tapahtuman tapahtumispaikan tai vahingon aiheutumisen paikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Työntekijä voi työ sopimuksesta johtuvissa riidoissa nostaa erityisen toimivaltaperusteiden nojalla kanteen myös asuin- tai työpaikkansa perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Oikeudettomasti aiheutettua vahinkoa koskevan kanteen voi erityisen toimivaltaperusteen nojalla nostaa myös vahingon aiheuttaneen teon tekopaikan, vahingon aiheuttaneen tapahtuman tapahtumispaikan tai vahingon aiheutumisaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Kanteen, joka koskee perimisoikeuden vahvistamista, perillisen vaatimusta perinnönhaltijaa kohtaan, testamentisaannosta tai perintösopimuksesta johtuvaa vaatimusta tai lakiosan tai perinnön jakamisvaatimusta, voi erityisen toimivaltaperusteen nojalla nostaa myös perinnönjättäjän kuoleman aikaisen asuinpaikan mukaan. Jos perinnönjättäjä oli Viron kansalainen eikä hänellä ollut kuollessaan asuinpaikkaa Virossa, tällaisen kanteen voi nostaa myös perinnönjättäjän viimeisen Virossa sijaitsevan asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos perinnönjättäjällä ei ole ollut Virossa asuinpaikkaa, kanteen voi nostaa Harjun käräjäoikeudessa.

Kantaja voi nostaa kanteen useaa vastaajaa vastaan valintansa mukaan jonkun kanssavastaajan asuin- tai kotipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Jos samaa vastaajaa vastaan voi nostaa samojen olosuhteiden johdosta useita kanteita, kanteet voi nostaa tuomioistuimessa, jolle voisi esittää yhden tai useamman niistä kanteista, joihin liittyvä vaatimus johtuu samoista olosuhteista.

Vastakanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jossa kanne nostettiin, sillä edellytyksellä, että vastakanteen esittämisedellytykset täyttyvät eikä vastakanteen osalta ole säädetty yksinomaisesta toimivallasta. Tämä pätee myös tapauksissa, joissa vastakanne olisi yleissäännön mukaan nostettava ulkomaisessa tuomioistuimessa.

Pääväliintuloa koskevan kanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jossa pääkanne käsitellään.

Kanteen, joka liittyy konkurssimenettelyyn tai konkurssipesään, voi nostaa konkurssivelallista, pesänhoitajaa ja konkurssilautakunnan jäsentä vastaan myös siinä tuomioistuimessa, jossa konkurssi asetettiin, mukaan lukien kanne, jolla haetaan omaisuudelle konkurssioikeudellisesti erillistä asemaa.

Tuomioistuimessa, jossa konkurssi asetettiin, voi nostaa myös saatavan toteamista koskevan kanteen.

Konkurssivelallinen voi nostaa konkurssipesään liittyvän kanteen myös siinä tuomioistuimessa, jossa konkurssi asetettiin, mukaan lukien takaisinsaantikanne.

Jos haastehakemus jätetään muuhun tuomioistuimeen kuin pääsäännön mukaan määräytyvään vastaajan tuomioistuimeen, hakemuksen jättäminen tällaiselle tuomioistuimelle on perusteltava.

Jos useat virolaiset tuomioistuimet voivat samanaikaisesti olla toimivaltaisia jossakin asiassa, kantajalla on oikeus valita, missä tuomioistuimessa hän nostaa kanteen. Tällöin asia käsitellään siinä tuomioistuimessa, jossa kanne ensimmäiseksi nostettiin.

5 Mihin tuomioistuimeen minun on vietävä asia tässä jäsenvaltiossa, kun otetaan huomioon kanteen sisältö ja sen rahamääräinen arvo?

Virossa toimivalta ei määräydy asian luonteen tai kyseessä olevan rahamäärän perusteella.

6 Voinko panna asian vireille itse vai onko minun otettava avuksi oikeudellinen neuvonantaja, esimerkiksi asianajaja?

Jollei lainsäädännössä toisin säädetä, kantaja, vastaaja tai kolmas osapuoli voi osallistua menettelyyn henkilökohtaisesti tai siviiliasioissa oikeudenkäyntikelpoisen edustajan kautta. Henkilökohtainen osallistuminen ei kumoa oikeutta edustajan tai neuvonantajan käyttöön.

Oikeudenkäyntikelpoisuus siviiliasioissa tarkoittaa henkilön kelpoisuutta käyttää oikeuksiaan ja täyttää velvollisuutensa siviilioikeudellisessa menettelyssä.

Oikeudenkäyntikelpoisena pidetään vähintään 18-vuotiaasta henkilöä. Vajaavaltaisella henkilöllä ei ole oikeudenkäyntikelpoisuutta siviiliasioissa.

Poikkeuksena on täysi-ikäinen henkilö, jonka vajaavaltaisuus ei koske oikeuden käyttämistä ja velvollisuuksien täyttämistä siviilioikeudellisessa menettelyssä. Alaikäisistä henkilöistä vähintään 15-vuotiaat voivat osallistua menettelyyn oikeudellisen edustajan rinnalla.

Edustajana tuomioistuimessa voi olla asianajaja tai muu henkilö, joka on suorittanut vähintään kansallisella tasolla tunnustetun oikeustieteen maisterin tutkinnon tai jolla on [Viron tasavallan koulutuslain](#) (*Eesti Vabariigi haridusseadus*) 28 §:n 22 momentissa tarkoitettu sitä vastaava pätevyys tai vastaava ulkomainen pätevyys.

Oikeushenkilöä edustaa tuomioistuimessa johtokunnan tai sen korvaavan elimen jäsen (laillinen edustaja), jollei laissa tai yhtiöjärjestyksessä säädetä yhteisestä edustusoikeudesta. Johtokunnan jäsen voi valtuuttaa sopimussuhteisen edustajan osallistumaan tuomioistuinmenettelyyn. Edustajan käyttäminen ei rajoita oikeushenkilön laillisenä edustajana toimivan johtokunnan jäsenen osallistumista menettelyyn.

Eraissa lainsäädännössä säädettyissä tapauksissa tuomioistuin määrää edustajan.

7 Mihin on käytännössä otettava yhteyttä asian vireillepanoa varten: tuomioistuimen kansliaan, kirjaamoon vai johonkin muuhun hallintoelimeen?

Haastehakemukseen on merkittävä tuomioistuin, jolle se halutaan esittää. Haastehakemuksen voi tehdä myös sähköisesti portaalissa

<https://www.e-toimik.ee/>, jonne kirjaudutaan henkilökortilla. Sen voi lähettää myös [faksilla tai sähköpostilla](#). Jos haastehakemuksen toimittaa omakätisesti, se on vietävä asianomaisen tuomioistuimen kansliaan.

8 Millä kielellä kanne laaditaan? Voiko sen tehdä suullisesti vai onko asia aina esitettävä kirjallisesti? Voiko kanteen toimittaa faksilla tai sähköpostilla?

Oikeudenkäynti ja tuomioistuin käsittely tapahtuvat viron kielellä. Haastehakemus on tehtävä kirjallisesti viron kielellä, ja sen on oltava allekirjoitettu.

Haastehakemuksen voi tehdä myös sähköisesti portaalissa <https://www.e-toimik.ee/>, jonne kirjaudutaan henkilökortilla ja jossa hakemus allekirjoitetaan digitaalisesti. Hakemuksen voi myös lähettää digitaalisesti allekirjoitettuna sähköpostilla. Haastehakemuksen voi lähettää faksilla tai sähköpostilla ilman digitaalista allekirjoitusta vain, jos allekirjoitettu haastehakemus toimitetaan tuomioistuimelle mahdollisimman pian.

9 Onko kanteen nostamista varten valmiita lomakkeita? Jos ei ole, mitä asiakirjoja tuomioistuimelle on toimitettava?

Hakemukselle ei ole vahvistettu vakiomuotoa. Siihen on merkittävät seuraavat tiedot:

osapuolten ja niiden mahdollisten edustajien nimet ja osoitteet sekä tiedot toivotuista yhteydenpitovälineistä tuomioistuimen nimi

selkeästi ilmaistu kantajan vaatimus (kanteen sisältö)

kanteen perusteena olevat tosiseikat (kanneperuste)

kanneperusteen muodostavia tosiseikkoja tukevat todisteet; on mainittava konkreettisesti, mitä tosiseikkoja milläkin todisteilla halutaan tukea

tyytykö kantaja kirjalliseen käsittelyyn vai vaatiiko hän asian käsittelemistä tuomioistuimessa

kanteen arvo, jos kanteella ei haeta tietyn rahamäärän maksamista

luettelo oikeudenkäyntiasiakirjan liitteistä

osapuolen tai tämän edustajan allekirjoitus, jonka on sähköisessä asiakirjassa oltava digitaalinen.

Jos kantaja haluaa asiaa käsiteltävän asiakirjojen perusteella, se on mainittava haasteessa.

Jos kantajalla on edustaja, tätä koskevat tiedot on mainittava haasteessa. Jos kantaja haluaa käyttää tulkia, se on mainittava haasteessa, ja tulkia koskevat tiedot on mahdollisuuksien mukaan mainittava haasteessa.

Jos haastehakemus jätetään muuhun tuomioistuimeen kuin pääsäännön mukaan määräytyvään vastaajan tuomioistuimeen, hakemuksen jättäminen tällaiselle tuomioistuimelle on perusteltava.

Avioerohakemukseen on merkittävä edellä esitettyjen tietojen lisäksi puolisoiden yhteisten alaikäisten lasten nimet ja syntymäajat. Lisäksi on mainittava, kuka huolehtii lapsista, kuka kasvattaa heidät ja kenen luona lapset asuvat, sekä tehtävä ehdotus siitä, miten huoltajuus ja lastenhoito järjestetään vastaisuudessa.

Jos kantaja tai vastaaja on julkiseen rekisteriin merkitty oikeushenkilö, haastehakemukseen lisätään rekisterikortin jäljennös, ote rekisteristä tai rekisteröintitodistus, jos tuomioistuin ei voi tarkistaa tietoja rekisteristä. Muiden oikeushenkilöiden osalta siitä, että oikeushenkilö on oikeushenkilönä olemassa ja oikeustoimikelpoinen, esitetään muunlaiset todisteet.

10 Onko tuomioistuimelle maksettava jotain? Jos on, missä vaiheessa maksu peritään? Onko asianajajalle maksettava jo kanteen vireillepanosta alkaen?

Valtion käsittelymaksu peritään kanteen, valituksen tai hakemuksen käsittelystä. Sen suuruus riippuu riita-asian arvosta

[valtion käsittelymaksusta annetun lain](#) (*riigilõivuseadus*) [liitteen 1](#) mukaisesti, tai se voi olla vaatimustyyppin mukaan kiinteämääräinen. Valtion käsittelymaksua ei peritä hakemuksesta, joka koskee oikeusapua, palkkavaatimusta tai elatusapuvaatimusta. Laissa on säädetty myös muista vastaavista tapauksista.

Valtion käsittelymaksu on maksettava etukäteen. Kannetta ei anneta tiedoksi vastaajalle eikä muitakaan prosessitoimia suoriteta ennen kuin valtion käsittelymaksu on maksettu. Jos valtion käsittelymaksua ei ole maksettu kokonaan, tuomioistuin vahvistaa sen suorittamiselle määräajan. Jos maksua ei suoriteta määräpäivään mennessä, hakemusta ei oteta käsiteltäväksi. Jos käsiteltäväksi otetusta vaatimuksesta on maksettu valtion käsittelymaksua laissa säädettyä vähemmän, tuomioistuin vaatii sen maksamista laissa säädettyssä suuruudessa. Jos kantaja ei maksa valtion käsittelymaksua tuomioistuimen vahvistamaan määräpäivään mennessä, tuomioistuin jättää kanteen käsittelemättä asianomaisen vaatimuksen osalta.

Valtion käsittelymaksua maksettaessa maksumääräykseen on merkittävä sen toimen nimi, josta maksu maksetaan. Jos valtion käsittelymaksu maksetaan jonkun toisen henkilön puolesta, on merkittävä myös tämän nimi. Jos tuomioistuin vaatii haastehakemuksen esittämisen jälkeen täydentävää valtion käsittelymaksua ja se suoritetaan luottolaitoksen kautta, maksuun on merkittävä tuomioistuimen antama viitenumero.

Edustajan kulut siinä laajuudessa kuin on tarpeen ja perusteltua jäävät yleensä sen osapuolen kannettaviksi, jolle tuomioistuimen päätös on vastainen. Kun edustajan kulut peritään hävinneeltä osapuolelta, niiden maksamista ei tarvitse todistaa; kulujen todisteeksi ja korvauserusteeksi riittää oikeudellisten palvelujen tarjoamisesta kirjoitettu lasku. Siviiliprosessilaissa ei säädetä edustajan palkkion maksamisesta ennen kuin tuomioistuin on jakanut ja vahvistanut oikeudenkäyntikulut. Palkkiosta sopivat oikeusapupalvelun tarjoaja ja edustettava henkilö oikeusapupalvelujen tarjoamista koskevassa sopimuksessa.

11 Voinko saada oikeusapua?

Oikeusapua voi saada menettelyn osapuolena oleva luonnollinen henkilö, joka avustusta haettaessa asuu Virossa tai muussa EU-maassa tai on Viron tai jonkin muun EU-maan kansalainen. Asuinpaikka määritellään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 62 artiklan mukaisesti. Muille menettelyn osapuolina oleville luonnollisille henkilöille annetaan oikeusapua vain kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

Oikeusavun hakijalle annetaan oikeusapua, jos

oikeusavun hakija ei pysty taloudellisen tilanteensa vuoksi maksamaan oikeudenkäyntikuluja tai pystyy maksamaan ne vain osittain tai erissä ja on riittävät perusteet olettaa, että oikeudenkäyntimenettelyssä saadaan myönteinen lopputulos.

Riittäviksi perusteiksi oikeudenkäynnissä menestymiselle katsotaan se, että hakemus, jota varten oikeusapua haetaan, on oikeudellisesta näkökulmasta asianmukaisesti perusteltu ja sen tueksi on esitetty tosiseikkoja. Oikeudenkäynnissä menestymistä arvioitaessa otetaan huomioon myös asian merkitys oikeusavun hakijalle.

Luonnolliselle henkilölle ei anneta oikeusapua, jos

oikeudenkäyntikulut eivät oletettavasti ylitä oikeusavun hakijan kahdella kerrottua keskimääräisiä kuukausituloja, jotka on laskettu hakemuksen jättämistä edeltävien neljän kuukauden keskimääräisten kuukausitulojen perusteella ja joista on vähennetty verot, pakolliset vakuutusmaksut, laissa määritellyistä elatusvelvollisuuksista aiheutuvat kulut sekä kohtuulliset asumis- ja liikkumiskustannukset

oikeusavun hakija pystyy kustantamaan oikeudenkäyntikulut, koska hänellä on helposti myytävää omaisuutta, johon voi lain mukaan kohdistaa maksuvaatimuksen.

Oikeushenkilöistä oikeusapua voi hakea tavoitteidensa saavuttamiseksi voittoa tavoittelemattomien yhdistysten ja säätiöiden, joihin sovelletaan tuloverohelpotusta, luetteloon merkitty tai sellaiseen verrattavissa oleva voittoa tavoittelematon yhdistys tai säätiö, jonka kotipaikka on Virossa tai muussa EU-maassa. Edellytyksenä on, että hakija perustelee hakevansa oikeusapua ympäristönsuojelun tai kuluttajansuojan alalla tai tavoitteenaan estää lailla suojattujen oikeuksien mahdollinen vahingoittaminen jokin muu monia ihmisiä koskeva ylivoimainen yleinen etu huomioon ottaen eikä hakija oletettavasti pysty maksamaan oikeudenkäyntikuluja omista varoistaan tai pystyy maksamaan ne vain osittain tai erissä. Muut virolaiset yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt voivat hakea oikeusapuna täydellistä tai osittaista vapautusta muutoksenhausta perittävästä valtion käsittelymaksusta. Muille ulkomaisille oikeushenkilöille annetaan oikeusapua vain kansainvälisen sopimuksen nojalla.

12 Mistä lähtien asian katsotaan olevan vireillä? Antavatko viranomaiset palautetta siitä, onko asia on pantu vireille asianmukaisella tavalla vai ei?

Asian katsotaan olevan vireillä, kun kanne on saapunut tuomioistuimeen. Tämä pätee vain, jos kanne on sittemmin annettu tiedoksi vastaajalle. Jos tuomioistuin ei ota haastehakemusta käsiteltäväksi, se ei anna kannetta tiedoksi vastaajalle. Jos haastehakemus on lain vaatimusten mukainen, tuomioistuin antaa määräyksen ja ottaa sen käsiteltäväksi. Jos haastehakemus ei ole vaatimusten mukainen, tuomioistuin vahvistaa määräajan, jonka kuluessa hakemuksen puutteet tulee korjata. Tuomioistuin ratkaisee, ottaako se haastehakemuksen käsiteltäväksi, kieltäytykö se siitä vai asettaako se määräajan, jossa hakemuksen puutteet on korjattava, antamalla asiaa koskevan määräyksen kohtuullisessa ajassa. Tuomioistuin antaa hakijalle tiedoksi, että haastehakemus on otettu käsiteltäväksi.

13 Onko mahdollista saada tarkempaa tietoa menettelyn etenemisen aikataulusta (esim. siitä, koska on saavuttava asian käsittelyyn)?

Tuomioistuin ilmoittaa osapuolille menettelyn etenemisestä hallintopäätöksellä. Määräaika, joka koskee vastineen jättämistä haastehakemukseen, esitetään hallintopäätöksessä, jolla tuomioistuin antaa vastaajalle tiedoksi haastehakemuksen käsiteltäväksi ottamisen.

Päivitetty viimeksi: 11/08/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa.

Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.